

Килэн мууска сэриилэни.

(Кыайы 80 сылынан, Ильмень күөлгэ дьоруойдуу сэриилэспит саллааттарга анаммыт кылаас чааһа.)

Кирии тыл. Учутал:

1943 с. Ийэ дойдубут көмүскэлигэр немецкэй фашистары утары охсуһа сылдьан , Ильмень күөл мууһугар трагическай дьыл5аламмыт сэбиэскэй саллааттар дьоруойдуу быһыыларыттан быһа тардан оонньоон көрдөрүү.

(о5олор хайыһардьыттар манан танастарын, сорохторо өстөөхтөр формаларын кэппиттэр.) Манна ордук чорботон 19-с хайыһардьыттар биригээдэлэрин көрдөрөллөр. (музыкальнай фон оҥоһуллар)

...Кинилэр олунньу 23 –с түүнүгэр харананан саптаран, өстөөххө соһуччу саба туһар сорукутаах, күөлү ортотунан туораан испиттэрэ. Эмискэ өстөөхтөр сиртэн, халлаантан күүстээх уоту аспытара. Күөл мууһа буюмбалаһынтан күөрэ-ланкы барбыта. Үгүс буюуттар тыыннаахтыы муус анныгар барбытара. Ол да буюллар биригээдэ сорох буюуттара унуоргу биэрэги булан, фашистары утары кыдыйбытара.

Үөрэнээччи кэпсиир: (В.В.Михайлов хаартыскатын тутар)

«Ильмень күөл... Олунньу ыйын 23 кунун алдьархайдаах сарсыардата хара5ар субу баардыы элэнниир... Бүтүн мууһу талан тура-тура унуоргу биэрэккэ талаһыы... Сыыры өрө дабайыы, онтон бааһырыы .Василий Васильевич Михайлов Ньурбаттан барбыта. Кини илиитигэр бааһыран Ярославль госпиталыгар эмтэнэн үтүөрбүтэ.Төрөөбүт дойдутугар тыыннаах эргиллэн кэлбитэ.»

Үөрэнээччи : (С.И.Таныков хаартыскалаах)

«Таныков Семен Игнатьевич – 1920 с. Уеһээ Булуу Ороһутугар төрөөбүтэ. 1942 с сэриигэ ынырыллан барбыта уонна 19-с хайыһар биригээдэтигэр ылыллыбыта. Кини бэйэтин ахтытыгар кэпсииринэн туораан иһэр сирдэригэр өстөөх саамай элбэх пулемета уонна миномета туруоруллубут этэ. Ол да иһин 11000 киһиттэн 87-тэ эрэ тыыннаах хаалбыта, олоҥ да үгүстэрэ араанһы буюлбуттара. Кини атаһа бааһырбыта , госпитальга эмтэнэн Берлингэ тийэ сэриилэспитэ. Семен Игнатьевич Ильмень күөлгэ

табаарыстара өлбүттэрин илэ харабынан көрбүт буолан, чахчы ынырык этэ диир. Хайдах харахпын симтим дабыны өлөн эрэр кини хаһыта, буомба, снаряд ыйылыыр тыаһа субу баардыы иһиллэрэ. 1944 с дойдубар эргиллэн кэлэн баран ити ынырык быһыыны киэр кыйдыы сатыырга сылдыбытым...»

Үөрэнээчи : (Иннокентий Канаев хаартыскалаах)

О5олор «Бэлэм буол» хаһыатыгар өр сылларга фотограбынан үлэлээбит Иннокентий Канаев ити кыргыһыга мууска охтон дөйөн сыттабына, тыыннаабын немец саллааттара билбэккэ ааһа турбуттара. Оттон биһиги саллааттарбыт санитаардары кытары көстөр өлүктэри барыларын хомуйа сатаабыттара. Ол түгэннэ дьолго биир санитар кыыс Канаев харабын аһан көрөөт тыыннаабын билбит уонна госпиталга ыытарга сорудахтаабыт. Онон Иннокентий Канаев тыыннаах хаалан, дойдутугар эргиллэн кэлбитэ.»

«Ким да умнуллубат, туох ла умнуллубат!» О5олор аа5аллар:

1. « Эйиэхэ, кырдыа5ас Улуу Ильменнэ,
Элбэхтэр, эмискэ буомба5а түбэһэннэр,
Эн килэн муускар хаһытыы хаалбыттара...
Кинилэр ол өлөр кыланыылара -
Өстөөххө хабара,
Кыайыыны ынырар хаһыылара,
Кыргыс толоонун устун кыладьыйбыта,
Сэрии төлөнүн быһыынан дуораһыйбыта.»

2. «Будул5ан уот сэрии

Бу улуу алдьархай,
Барыбыт сүрэхпит
Баас ылан хаалбыта.

Сэрии диэн - өлөрсүү

Сэрии диэн - өһөрсүү.

Сэриини суох гынын !

Сир Ийэ үрдүгэр !»

3. «Аны үгүс үйэлэргэ

Сэрии диэн суох буоллун !

Иллээх-эйэлээх олохпут

Өрөгөйбүтүн үрдэттин !

Ийэ дойдубутугар, дьоммутугар

Дьол-соргу тосхойдун !»